

ВИЩА ШКОЛА

УДК 378.937

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.74-3.1>

Н. Ю. Колесниченко

доктор педагогічних наук,
професор кафедри німецької філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

О. С. Цокур

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ГОТОВНІСТЬ ДО НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ АКАДЕМІЧНОЇ КАР'ЄРИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ МАГІСТРА ТА ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Статтю присвячено конкретизації питань, які стосуються оновлення концептуального апарату й традиційних уявлень стосовно сутності готовності до науково-дослідної діяльності здобувачів другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти з огляду на Дублінські дескриптори. Готовність до науково-дослідної діяльності розглядається як провідний суб'єктивний фактор, який зумовлює успішний розвиток академічної кар'єри здобувачів вищої освіти.

Науково-дослідну діяльність потрактовано як таку інтелектуально-творчу активність особистості, що розгортається за етапами наукового дослідження та спрямовується на відтворення існуючої та отримання нової інформації, результатом якої є нові знання. Уточнено, що науково-дослідна діяльність базується на двох складниках: дослідницькому (пошуковий, експериментальний, діагностичний, моніторинговий) та науковому (науково-технічний, науково-експертний, науково-просвітницький, науково-педагогічний, інноваційний), специфіку яких необхідно враховувати під час формування відповідної готовності здобувачів вищої освіти.

Продемонстровано, що згідно Дублінських дескрипторів академічна кар'єра науковців передбачає перебіг чотирьох етапів, кожен з яких зумовлює можливість досягнення ними відповідного рівня кваліфікації та рангу: R1 – дослідник-початківець, який не має ступеня доктора філософії; R2 – дослідник, який отримав ступінь доктора філософії, але не готовий до здійснення дослідницької діяльності повністю і самостійно; R3 – незалежний дослідник, який готовий і здатний до здійснення наукового дослідження абсолютно самостійно; R4 – провідний дослідник (учений, лідер), який очолює дослідницьку роботу в певній науковій галузі.

Узагальнено, що попри європейські дескриптори у процесі формування готовності до науково-дослідної діяльності здобувачів другого та третього рівнів вищої освіти дуже повільно відбувається зміна моделі їхньої традиційної предметно-орієнтованої підготовки як дослідників на інноваційну модель розвитку їхньої академічної кар'єри. Остання базується на впровадженні індивідуальних освітньо-наукових траєкторій, введенні гнучких форм навчання, створенні простору випереджального імітаційного розігрування ситуацій, розширенні засобів метапредметних тренінгів і практик, подоланні розриву між навчанням і дослідженням.

Ключові слова: науково-дослідна діяльність, формування готовності до науково-дослідної діяльності, наукові кваліфікації, ранги дослідників, академічна кар'єра, ступінь магістра, ступінь доктора філософії.

Постановка проблеми. Сучасні реалії розвитку суспільства в умовах глобалізації та євроінтеграції переконливо демонструють, що наука є рушійною силою суспільного прогресу, оскільки тільки від її досягнень залежить конкурентоспроможність держав та успішність впровадження модернізаційних змін у всі сфери життя, зокрема, якість реформ з інноватизації сфери вищої освіти. Тому державна

політика нашої країни (Національна доктрина розвитку освіти, Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів», затверджене постановою № 309 Кабінету Міністрів України від 1 березня 1999 року) особливо, починаючи з часу підписання Болонської угоди (Закони України «Про освіту» (2017 рік), «Про вищу освіту»

(2014 рік), Державна цільова науково-технічна та соціальна програма «Наука в університетах на 2008-2012 роки), з кожним роком стає все більш спрямованою на сприяння розвитку наукового складника змісту освітніх програм, які реалізуються в закладах вищої освіти [5, с. 4].

Через це одне із провідних місць на всіх рівнях підготовки здобувачів вищої освіти: на першому (бакалаврському), другому (магістерському), третьому (освітньо-науковому) й четвертому (науковому) має займати їхня науково-дослідницька діяльність. Остання, за твердженням академіка В.Г. Кременя, безпосередньо впливає на якість навчального процесу, створюючи наукове співтовариство викладачів і студентів, атмосферу творчого пошуку, надаючи здобувачам вищої освіти унікальної можливості опанувати сучасні наукові методи та технології дослідницького пошуку, доторкнутися до глибинних наукових проблем обраної ними галузі знань і стати продовжувачами традицій і досягнень кращих науковців України [4, с. 7].

Отже, науково-дослідну діяльність, яка базується на двох тісно пов'язаних складниках: дослідницькому (пошуковий, експериментальний, діагностичний, моніторинговий) та науковому (науково-технічний, науково-експертний, науково-просвітницький, науково-педагогічний, інноваційний) [2, с. 231], правомірно розглядати як вагомий компонент професійної підготовки здобувачів вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичний аналіз проблеми організації науково-дослідницької діяльності здобувачів різних рівнів вищої освіти засвідчує, що на сучасному етапі предметом наукових дискусій зарубіжних і вітчизняних вчених є питання, які стосуються:

– перегляду концептуальних засад (А. Баскаков, П. Брофі, Д. Гріфітс, С. Джоунс, О. Крушельницька, К. Томпсон, Дж. Хед, Г. Цехмістрова, Р. Шишка) та пошуку інноваційних та більш досконалих способів організації науково-дослідницької діяльності студентів, методик оцінки її результативності (Т. Голуб, Н. Кушнарєнко, О. Микитюк, Н. Пузирьова, В. Шейко);

– формування готовності студентів до науково-дослідницької діяльності (І. Бопко, П. Горкуненко, Ю. Карпенко, А. Курганов, Л. Султанова), розвитку їхньої дослідницької компетентності (Л. Аврамчук, Т. Алексєнко, П. Лузан, П. Олійник, В. Рябець) й науково-дослідницьких вмінь (О. Леонтович, Г. Омельяненко, І. Раєвська, О. Савєнкова);

– з'ясування психолого-педагогічних чинників успішності самостійно-дослідницької й науково-дослідницької роботи студентів (Л. Авдєєва, М. Князян, Н. Нагорна), реалізації їх творчого потенціалу (В. Труш);

– розвитку дослідницької та науково-дослідницької культури студентів магістра-

тури (А. Акіпова, С. Вітвицька, З. Слєпкань, Г. Сомбаманія) та аспірантури (Б. Авраменко, О. Бухнієва, В. Павлова, О. Цокур).

Якщо питання вдосконалення змісту, форм і методів організації науково-дослідної діяльності студентів висвітлені певною мірою в українському науково-педагогічному дискурсі, то аспекти організаційно-педагогічного супроводу успішності становлення й розвитку на її основі складників академічної, дослідницької та наукової кар'єри здобувачів вищої освіти ступеня магістра та доктора філософії потребують подальших розвідок.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є конкретизація в контексті Дублінських дескрипторів універсальних компетенцій здобувачів другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти, які мають бути враховані під час формування в них готовності до науково-дослідної діяльності як провідного фактора успішності їх академічної кар'єри.

Виклад основного матеріалу. Узагальнення найбільш ґрунтовних праць, монографій і дисертаційних робіт із проблем організації науково-дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти, формування в них готовності до проведення наукових досліджень вказує на те, що науково-дослідницька діяльність тлумачиться одним із найважливіших засобів підвищення якості фахової підготовки та професійного виховання майбутніх фахівців, здатних творчо застосовувати у практичній діяльності найновіші досягнення науково-технічного прогресу [7, с. 12]. При цьому наголошується на тому, що стратегічною метою науково-дослідницької діяльності студентів закладів вищої освіти є набуття, примноження та оновлення знань, розвиток вмінь ставити наукові завдання, планувати їх виконання, організовувати збір та обробку інформації, створювати умови для генерування нових ідей та їх практичної реалізації.

Автори одностайні в думці, що для вдосконалення науково-дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти, формування їхнього дослідницького потенціалу й відповідного кар'єрного зростання як майбутніх фахівців насамперед необхідна модернізація освітньо-наукового середовища, впровадження сучасних систем інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу [1, с. 278]. Через це при формуванні готовності студентів до науково-дослідницької діяльності вони здебільшого звертають увагу на вдосконалення змісту, методів і форм:

– науково-дослідної роботи, яка є складником навчального процесу і обов'язковою для всіх студентів (написання рефератів, підготовка до семінарських занять, підготовка і захист курсових і дипломних робіт, виконання завдань дослідницького характеру в період виробничої практики на замовлення організацій чи підприємств);

– науково-дослідної роботи студентів поза навчальним процесом, яка передбачає їхню участь у конкурсах наукових робіт, наукових конференціях і наукових гуртках, у виконанні наукових робіт в межах творчої співпраці кафедр, факультетів; участь у студентських інформаційно-аналітичних та моніторингових центрах, діагностико-психологічних, соціально-педагогічних та юридичних консультаціях, перекладацьких бюро, рекламній і лекторській діяльності; написання тез наукових доповідей, публікацій тощо.

Варто зазначити, що серед авторів дисертаційних робіт існує єдність думок щодо сутності й структури феномена «готовність майбутніх фахівців до науково-дослідної діяльності». Зокрема, готовність майбутніх сімейних лікарів до науково-дослідної діяльності визначається Ю. Карпенко як їхня спроможність розширювати діапазон своїх наукових знань, вмінь і навичок щодо аналізу наукової проблеми шляхом вільної орієнтації в сучасних джерелах інформації; виявляти креативне мислення, що допомагає самостійному знаходженню оптимальних шляхів розв'язання актуальних дослідницьких і професійних завдань.

Вказаний феномен у контексті авторської позиції нараховує у своїй структурі три компоненти: мотиваційно-цільовий, який відображає інтерес студентів до предмету та процесу науково-дослідницької діяльності, визнання ними цінності наукового пізнання, прагнення до творчої діяльності та професійного самовдосконалення як сімейних лікарів; когнітивно-інформаційний, який демонструє ерудицію, знання наукових методів, інноваційних процесів у медицині, сучасних досягнень науки; процедурно-функціональний, представлений блоком різних вмінь: технологічних (працювати з комп'ютером та використовувати ІТ-засоби й технології), комунікативних (спілкування з учасниками наукового колективу), організаторських (планування та організація етапів наукового дослідження) та іншомовних професійно-мовленнєвих (володіння іноземною мовою в контексті використання професійного тезаурусу на рівні мовлення, аудіювання, говоріння, читання, письма) та рефлексивних (самооцінка, самоконтроль власної дослідницької діяльності) [3, с. 170–171].

На відміну від попереднього автора, Ю. Баранова визначає готовність до науково-дослідної роботи як сукупність особистісних, психологічних і професійних якостей майбутніх вчителів іноземної мови, які охоплюють ціннісно-мотиваційну, когнітивну та операційно-процесуальну сфери їхньої професійної діяльності. Це інтегративне динамічне особистісне утворення, яке визначає налаштованість майбутніх вчителів на вирішення педагогічних завдань, пов'язаних із вмінням ефективно впроваджувати елементи дослідницької діяльності в процес навчання учнів

іноземної мови, застосовувати сучасні інформаційні технології для контролю отриманих ними знань, організувати пошуково-дослідну діяльність учнів на заняттях з іноземної мови [1, с. 31].

Структура готовності майбутніх вчителів іноземних мов до науково-дослідної роботи нараховує три компоненти: ціннісно-мотиваційний (ціннісне ставлення та інтерес до іноземної мови, педагогічної та дослідницької діяльності, стійке прагнення працювати за обраною професією та професійно вдосконалюватися, здатність виявляти перспективи діяльності, ставити педагогічні цілі та задачі, реалізовувати їх у навчально-виховній роботі, відбирати та адекватно застосовувати педагогічні технології, засоби, прийоми); когнітивний (система професійно-дослідницьких знань і розумінь, на основі яких будується цілісна картина дійсності, що узагальнює та систематизує результати особистого досвіду науково-дослідної діяльності, коли формується стиль наукового мислення, який визначає характер науково-педагогічної творчості, прагнення студента шукати, отримувати, опрацьовувати інформацію і науково обґрунтовано застосовувати її в перетворенні дійсності); операційно-процесуальний (сукупність інтелектуальних вмінь, які необхідні для вирішення дослідницьких завдань у педагогічній діяльності, застосуванні методів дослідження відповідно до норм і технологій наукової творчості) [1, с. 172].

На нашу думку, суттєвим недоліком дисертаційних робіт, присвячених дослідженню проблем наукової підготовки здобувачів вищої освіти, особливо аспектам формування готовності магістрантів та аспірантів різних спеціальностей до науково-дослідницької діяльності, розвитку їхньої науково-дослідницької компетентності й культури, є те, що вони ґрунтуються на застарілій методологічній основі, яка не враховує нових концептуальних ідей, зокрема, принципів компетентнісного й андрагогічного підходів, а також Дублінських дескрипторів [8] і настанов Європейської рамки дослідницької кар'єри [10], ухваленої Єврокомісією у 2011 році.

Згідно останньої сучасні європейські рівні кваліфікацій дослідників передбачають такі ранги: R1 – дослідник першого ступеня (дослідник-початківець), який не має ступеня доктора філософії; R2 – дослідник, який отримав ступінь доктора філософії, але ще не готовий до здійснення дослідницької діяльності повністю самостійно; R3 – незалежний дослідник, який готовий і здатний до здійснення наукового дослідження абсолютно самостійно; R4 – провідний дослідник, який очолює дослідницьку роботу в певній науковій галузі [2, с. 37].

Отже, підготовка здобувачів вищої освіти ступеня «Магістр», під час якої виконання наукового дослідження здійснюється під наглядом іншого фахівця, здебільшого наукового керівника з

дипломної роботи, має відповідати формуванню особистості дослідника рангу R1, а по закінченню аспірантури й отриманню ступеня «Доктора філософії» – рангу R2. Це вказує на необхідність створення й практичної реалізації відповідного організаційно-педагогічного забезпечення процесу дослідницької кар'єри здобувачів вказаних ступенів, а також вдосконалення його навчально-методичного супроводу, чого й вимагає акредитація магістерських і докторських програм.

Крім того, при розробці діагностичних процедур і моніторингу якості процесів організації наукової підготовки здобувачів другого й третього рівнів вищої освіти, формування їхньої готовності до науково-дослідної діяльності або розвитку науково-дослідницької культури необхідно враховувати нові критерії – Дублінські дескриптори [8], на основі яких розроблено Європейську рамку дослідницької кар'єри [10]. Згідно останньої універсальними компетентностями дослідника рангу R1 є здатність здійснювати науково-дослідницьку діяльність під наглядом іншого, більш кваліфікованого за рангом фахівця в галузі науки, в рамках якої виконується дослідження; виявляти прагнення поглиблювати власні знання щодо методологій і методик проведення досліджень; демонструвати ґрунтовне розуміння галузі дослідження; здобувати наукові дані та факти під наглядом іншого фахівця; здійснювати критичний аналіз, оцінку та синтез складних ідей; пояснювати суть результатів дослідження та оцінювати їх перед колегами; виявляти та розвивати інтегративні мовні, комунікативні та екологічні вміння, необхідні для міжнародного контексту взаємодії [6, с. 79].

Суттєвим є і те, що дослідник рангу R2, здобувши ступінь «Доктора філософії», крім універсальних компетентностей, притаманних досліднику рангу R1, має виявляти такі специфічні здатності: демонструвати глибоке і системне розуміння галузі дослідження і майстерність проведення досліджень у ній; розробляти, впроваджувати та адаптувати цілісну програму дослідження; здійснювати своїм дослідженням внесок у науку, який розширює межі знання шляхом виконання суттєвої долі дослідницької роботи, запровадження інновацій та обґрунтування їх практичного значення, що має знайти відображення в цитованих національних або міжнародних публікаціях чи патентах; спілкуватися з представниками інших наукових співтовариств, пояснювати й інтерпретувати результати дослідження, оцінювати їх у присутності членів дослідницького / наукового співтовариства; брати участь у виборі кар'єрної траєкторії та керувати своїм кар'єрним ростом, встановлювати реалістичні та помірні цілі своєї кар'єри, а також визначати шляхи й способи покращення можливостей власного працевлаштування, розуміючи проблеми та потреби вироб-

ництва на ринку праці; виступати співавтором на наукових семінарах і конференціях; просувати в межах своїх професійних контекстів діяльності технологічні, соціальні або культурні досягнення в суспільстві знань; розуміти цінність власної дослідницької діяльності в контексті вироблення певних товарів і надання послуг; взаємодіяти з представниками інших спільнот і суспільством загалом у галузі спеціальних знань і накопиченого досвіду; здійснювати наставницькі функції при керуванні дослідниками-початківцями (R1), допомагати їм бути ефективними в їхніх траєкторіях «Досліджуй» та «Розвивай!» [6, с. 81].

Вказане вище переконливо засвідчує, що застосування європейських дескрипторів у визначенні дослідницьких кваліфікацій зумовлює специфіку наукової підготовки здобувачів другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти, яка при організації їхнього учіння передбачає забезпечення пріоритету науково-дослідницької діяльності при здійсненні будь-яких форм навчання.

Висновки і пропозиції. За нашими спостереженнями та розвідками, здійсненими на гуманітарних і природничих факультетах ОНУ імені І.І. Мечникова, починаючи з 2016 року, зафіксовано, що, незважаючи на європейські дескриптори, у процесі організації науково-дослідницької діяльності здобувачів другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти дуже повільно відбувається зміна моделі їхньої традиційної предметно-орієнтованої підготовки як дослідників, спрямованої на передачу глибоких знань, сконцентрованих у змісті різних навчальних дисциплін і текстів, на інноваційну модель розвитку їхньої дослідницької кар'єри.

Остання спрямована на неперервний загальнокультурний, морально-етичний та інтелектуально-творчий розвиток і саморозвиток особистості здобувачів вищої освіти шляхом впровадження індивідуальних освітньо-наукових траєкторій, введення гнучких форм навчання, створення простору випереджального імітаційного розігрування ситуацій, у яких здійснюється їхня наукова підготовка як майбутніх професіоналів, розширення засобів метапредметних тренінгів і практик, подолання розриву між навчанням і дослідженням.

З'ясовано, що для успішності академічної кар'єри здобувачів магістерського й докторського рівнів вищої освіти необхідно забезпечити формування й розвиток як мінімум таких компетентностей:

– фахових (предметних, спеціалізованих), які передбачають здобуття глибинних знань зі спеціальності шляхом засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії та сучасного стану розвитку досліджуваної галузі науки, оволодіння її концептуальним і термінологічним апаратом;

– загальнонаукових (філософських, методологічних, світоглядних), які вимагають вияву системного наукового світогляду, розширення загального культурного кругозору, дотримання настанов наукової етики та професійної моралі, принципів академічної доброчесності;

– універсальних (дослідницьких, когнітивних, метакогнітивних), які ґрунтуються на вміннях аналізувати, порівнювати й узагальнювати, висувати, обґрунтовувати й доводити гіпотези, логічно й критично мислити, аргументовано викладати матеріал, що досліджується, ставити й чітко відповідати на запитання, а з іншого боку – працювати у цифровому середовищі, застосовуючи сучасні інформаційні технології у науковій діяльності, володіти здатністю до організації та проведення заходів із науково-просвітницької діяльності й навчальних занять, управління науковими проектами, складання пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності;

– мовних (комунікативних, мовленнєвих), достатніх для здійснення усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження рідною мовою, представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іноземних наукових текстів;

– соціально-психологічних (персональних, індивідуальних), затребуваних у різних професійних сферах діяльності, які передбачають наявність здатності до співпраці з науковим керівником і супервайзерами, участь у проектній діяльності та командній роботі, виявляти самостійність, лідерство, економічну, гендерну й правову грамотність, вмінь міжособистісного спілкування й полікультурного діалогу з представниками різних спільнот.

Перспективи подальших досліджень складає аналіз методичного супроводу освітньо-наукових програм.

Список використаної літератури:

1. Баранова Ю.В. Формування готовності майбутніх вчителів іноземних мов до науково-дослідної роботи : дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Київ. 2019. 304 с.
2. Исследователь XXI века: формирование компетенций в системе высшего образования. Кол. монография / отв. ред. Е.В. Караваева. Москва : Изд-во «Геоинфо», 2018. 240 с.
3. Карпенко Ю.П. Готовність майбутніх сімейних лікарів до науково-дослідної діяльності. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвуз. зб. наук. праць молодих вчених*. Дрогобич, 2018. Вип. № 21. Т. 1. С. 167–172.
4. Кремень В.Г. Доповідь на підсумковій колегії Міністерства освіти і науки. *Освіта України*. 2003. № 47. С. 1–10.
5. Рамки кваліфікацій у Європейському освітньому просторі. Навчально-методичний посібник / Укл. В.М. Захарченко, М.В. Міусов, Д.Г. Парменова. Одеса : НУ «ОМА», 2017. 88 с.
6. Ханф Г., Хиппах-Шнайдер У., Муке К. Размышления о европейской системе кваліфікацій. *Болонский процесс: европейские и национальные структуры кваліфікацій* / ред. В.И. Байденко. Москва : ИЦПКПС, 2009. С. 76–85.
7. Шейко В.М., Кушнарченко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. Київ : Знання, 2004. 307 с.
8. Framework qualifications for EHEA. URL: http://media.ehea.info/file/WG_Frameworks_qualification/85/2/Framework_qualificationsforEHEA-May2005_587852.pdf.
9. Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=celex%3A32006H0962>.
10. Research Careers in Europe Landscape and Horizons: a report by the ESF Member Organization Forum on Research Careers 2010. URL: <http://archives.esf.org/coordinating-research/mo-fora/research-careers.htm>.

Kolesnychenko N., Tsokur O. The awareness for scientific research activity as a factor of promotion of academic career development of students applying for the degree of master of arts (MA) and philosophy doctor (Ph. D.)

This article is devoted to concretization of certain scientific issues that reflect the updating of the conceptual contents and traditional beliefs regarding the essence of awareness for scientific research activity of those applying for the second (Master of Arts) and third (scientific research) levels of higher education in conformity with the Dublin's descriptors. Thus, the awareness for scientific research activity is treated as a leading subjective factor which tends to determine successful development of academic careers of students at higher educational institutions. Furthermore, the scientific research activity is understood as a specific intellectual and creative activity of a student which tends to expand throughout completion of definite stages of scientific research and is focused on both the reproduction of the data already acquired as well as acquisition of new data which leads to gaining new knowledge.

In this article we have also managed to ascertain that the scientific research activity tends to be based on 2 major components: the research component (data searching, experimental, diagnostic, monitoring) and the scientific component (scientific-technical, scientific assessment, scientific guidance, scientific pedagogical, innovative), the essence of which are to be taken into consideration during formation of relevant awareness of students.

Also, we have attempted to demonstrate that in accordance with the Dublin's descriptors, an academic scientific career is believed to incorporate 4 stages, each of which tends to contribute to the students' attainment of a specific scientific rank and level of scientific qualification, such as: R1 – a researcher-beginner, who has not yet obtained the PhD degree; R2 – a researcher who has already obtained the PhD degree, however, is not yet duly prepared to conduct fully independent research activity; R3 – an independent researcher who is apt and prepared for a fully independent research activity; R4 – an advanced researcher (leader, scholar) who manages and conducts a research activity in a specific scientific sphere.

In addition, we have reached a conclusion that despite the influence of the existing European descriptors, during formation of awareness for scientific research activity of applicants of the 2nd and 3rd levels of higher education, their shift from the traditional subject-oriented preparation of researchers onto the innovative model of academic career development tends to be rather slow. The latter model is based on the introduction of individual scientific research trends, implementation of flexible teaching forms and methods, creation of progressive imitative role-play scenarios, expansion of forms and methods of meta-subject trainings and practices, elimination of barrier between studies and research activities.

Key words: scientific research activity, formation of awareness for the scientific research activity, scientific qualifications, researcher's ranks, an academic career, the Master of Arts (MA) degree, the Philosophy Doctor's (PhD) degree.